

یادداشت روز

در حاشیه نمایش «عروسک‌های سکوت»

بی‌عدالتی جبران‌ناپذیر

مونا زندی‌حقیقی

● صدایی در گوشم می‌پیچید، صدایی نامفهوم و درهم‌آمیخته با احساسی از ترس، نگرانی، دلنگی، عشق، دوست‌داشتن و سوءظن. سوءظن! به تمام کسانی که بی‌دریغ عاشقشان هستی. احساس تلخی که وقتی به سراغت می‌آید در چشم‌برهم‌زدنی همه‌چیز را ویران می‌کند و تو نمی‌فهمی از کجا شروع شده، انگار از ازل با تو زاینده شده. آنها را که دوستان داری، که تمامی زندگی تو را در بر گرفته‌اند ناگهان تبدیل به بیگانه‌گی می‌شوند که هیچ شناختی از آنها نداری. همه‌جا رنگ خیانت و دروغ می‌گیرد و تو ناگزیر در این دنیای تیره‌وتر تمکین، دمار خودت و دیگران را درمی‌آوری. به نمایش درآوردن چنین احساس تلخ بیمارگونه‌ای که به‌سادگی، و ناگهان، شبی، یا روزی آفتابی یا بارانی در انسان حلول می‌کند کار ساده‌ای نیست که به‌ظن من، سمانه زندی‌نژاد و گروه همراش در نمایش عروسک‌های سکوت به‌خوبی از پس آن برآمده‌اند. نمایشی که پراحتی نمی‌توانم بگویم در خیال است یا یک اثر واقع‌گرایانه. وقتی به دیدن نمایش «عروسک‌های سکوت» رفتم هر لحظه منتظر آن بودم که نمایش، از من عقب بماند، که ارتباط با این هذیان‌گویی ملموس قطع شود. اما قدم‌به‌قدم به نمایش نزدیک‌تر می‌شدم. به یاد تمامی کسانی افتادم که شنیده‌بودم یا دیده‌بودم که چقدر از این بیماری رنج می‌برند. تمام لحظه‌های نمایش واقعی بودند. تلخ، ترسناک، غیرقابل‌باورا. باور کسی که دوستش می‌داری و می‌بینی که هر لحظه از تو دورتر می‌شود و تو باور نمی‌کنی که او یک بیمار تمام‌عیار است. آمان از وقتی که او مطمئن می‌شود اطرافیش همگی دچار بیماری شده‌اند. نمایش «عروسک‌های سکوت» به کارگردانی سمانه زندی‌نژاد و بازی‌های باورپذیر بازیگران این نمایش، تجربه‌ای است از شریک‌کردن مخاطب در آشفنگی و روان‌پریشی انسانی که دوستش داری و از او می‌ترسی، ترحم می‌کنی، خشمگینی می‌شوی، نگرانش هستی و سرآخر هم چاره‌ای نداری جز فاصله‌گرفتن، دورشدن و نظاره‌گربودن این بی‌عدالتی جبران‌ناپذیر. سالن «اسایه» این‌روزها شاهد نمایشی است ساده و البته تلخ اگر تا امروز موفق به دیدن این نمایش نشده‌اید پیشنهاد می‌کنم روزهای باقیمانده را از دست ندهید و دیدن این نمایش را تجربه کنید.

هفت جهان

توصیه «اسکور سیزی» به دیدن «پهلوه پهلو»

«کیانوریوز»

در جشنواره سینما حقیقت

● شرق: مستند «پهلوه‌پهلو» درباره پدیده خارق‌العاده دیجیتال و تحولات شگرف ناشی از آن اجرایی «کیانوریوز» بازیگر مشهور سینمای جهان و حضور جمعی از بزرگ‌ترین فیلمسازان و مدیران فیلمبرداری جهان، در هفتمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت به نمایش درمی‌آید. این مستند بلند که «مارتین اسکورسیزی» تماشای آن را به همه دوستداران سینما توصیه کرده است، در سال ۲۰۱۳ میلادی توسط «کریس کینالی» کارگردانی شده است. این فیلم از ساعت ۱۶ عصر چهارشنبه ۱۲۰رماه، در سالن شماره یک سینما فلسطین به نمایش درخواهد آمد. هفتمین دوره جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت تا روز ۱۲۶آذر ۱۳۹۲ در سینما فلسطین و سینما سپیده در حال برگزاری است.

زیر آسمان فیر وزای

برپای همایش ملی

مترجمان کرد ایرانی در سندج

● شرق: همایش ملی بررسی آثار مترجمان کرد ایرانی، محمد قاضی و ابراهیم یونس، دهه اول آشفندماه اسمال در شهر سندج برگزار می‌شود. امید ورزنده، دبیر علمی همایش در گفت‌وگو با «شرق» اعلام کرد: هدف از برگزاری این همایش، بررسی و تجزیه و تحلیل آثار ترجمه‌شده توسط مترجمان نامدار آقایان محمد قاضی و ابراهیم یونس است، اما محورهای همایش محدود به آثار این مترجمان نیست و نویسندگان و پژوهشگران می‌توانند در حوزه کلی ترجمه آثار خود را به دبیرخانه ارسال کنند. ورزنده در مورد محورهای این همایش نیز اظهار کرد: نویسندگان و پژوهشگران کشور می‌توانند آثار خود را در محوره‌ای ۱-جامعه‌شناسی ترجمه در آثار محمد قاضی و ابراهیم یونس۲- هویت، ایدئولوژی و سیاست در آثار محمد قاضی و ابراهیم یونس۳- سبک‌شناسی آثار ترجمه‌شده با رویکرد زبانشناختی۴- نقش محمد قاضی و ابراهیم یونس در پیدایش ژانرها و تحول ادبیات معاصر ایران۵- سرزمین مادری در آثار تالیفی محمدقاضی و ابراهیم یونس۶- سهم محمد قاضی و ابراهیم یونس در معرفی ادبیات غرب۷- تأثیر گذاری و تأثیرپذیری در گفتنن ترجمه۸- بررسی تطبیقی آثار ترجمه‌شده این دو مترجم۹- مقایسه ترجمه‌های مکرر توسط محمد قاضی و ابراهیم یونس۱۰- ترجمه دیگر مترجمان۱۱- ابراهیم یونس و ادبیات داستانی۱۱- وضعیت ترجمه در کردستان، به زبان‌های کردی و فارسی تا تاریخ ۱۵ بهمن ۱۳۹۲ به دبیرخانه کنفرانس از طریق ایمیل info@ncikt.ir ارسال کنند.

شرق: هیات انتخاب و خرید کتاب در وزارت فرهنگ‌وارشاداسلامی معرفی شدند. این، اقدامی بی‌سابقه از زمان تشکیل این هیات در معاونت فرهنگی است. وزارت ارشاد می‌گوید این اقدامی است برای شفاف‌سازی وضعیت موجود. هیاتی که عملکرد غیرشفافش در چند سال گذشته باعث بروز اختلاف‌هایی شده بود. ترکیب این هیات یکی از فهرست‌های ممنوعه‌ای بود که وزارت فرهنگ‌وارشاد سعی می‌کرد از انتشار آن خودداری کند. اما سیدعباس صالحی، معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ‌وارشاد اسلامی در حکم‌های جداگانه‌ای که توسط روابط‌عمومی معاونت در اختیار رسانه‌ها قرار داده شده است؛ کامران فانی، محمدعلی مهدوی‌راد، علی‌اصغر محمدخانی، علی اوجبی، محمدکاظم شمس، احمد کمالی‌نژاد، مصطفی امیدی و حجت‌الاسلام‌المسلمین حمیدرضا ارباب‌سلیمانی را به‌مدت دوسال به‌عنوان عضو «هیات انتخاب و خرید کتاب» منصوب کرده است. حالا این هشت‌نفر قرار است تا دوسال آینده در هیاتی باشند که یکی از موارد اختلاف‌نظر بین ناشران و معاونت فرهنگی وزارت ارشاد در چند سال گذشته بود. عملکرد نامشخص و عدم‌خرید کتاب از سوی ارشاد در چندسال گذشته باعث شده بود تا بسیاری از ناشران با انتقاد از مشخص‌نبودن ترکیب اعضای هیات‌ارشاد از عدم خرید کتاب و گزینش آثاری با موضوعات خاص و بی‌توجهی به آثار داستانی و شعر گله کنند.

آمارها هم از عدم زیر سوال‌بودن عملکرد هیات خبر می‌دهد. بررسی وضعیت خرید کتاب سال ۸۸ تا انتهای سال گذشته براساس آنچه در خانه کتاب موجود است نشان می‌دهد که در چهار سال گذشته در مجموع، ۲۵۸هزارو ۴۲۰عنوان کتاب در کشور منتشر شده است. از این تعداد، ۶۰ هزارو۵۹۰عنوان کتاب در سال ۸۸ و ۶۵هزارو۸۶عنوان کتاب در سال ۸۹ چاپ شده است. همچنین ۵۳هزارو۵۳عنوان کتاب در سال ۹۰ و در سال ۹۱ نیز ۶۳هزارو۹۲۲عنوان کتاب منتشر شده است. اما سهم ارشاد از خرید این کتاب‌ها مشخص نیست اما آماري که از سوی ناشران منتشر می‌شود نشان از عدم خرید کتاب از سوی ارشاد بوده است. کتاب‌هایی که بعد از خرید با توزیعی مناسب باید در اختیار کتابخانه‌های عمومی در سراسر کشور قرار بگیرد و براساس شرایط منطقه و ترکیب آن به بالا‌بردن فرهنگ عمومی و کتابخوانی کمک کند. اما این امر چگونه محقق شده است نیز به‌روزشدن بیش از ۸۰درصد کتابخانه‌های عمومی براساس آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی یا ارسال کتاب‌هایی خاص از ناشران دولتی و خاص یاباگر رعایت‌نشدن اهداف این هیات است.

اما حالا براساس آنچه در حکم معاون فرهنگی وزیر فرهنگ‌وارشاد اسلامی نیز آمده است از این افراد که چهره‌های شناخته‌شده‌ای از سوی جامعه فرهنگی هستند خواسته شده است: «حمایت هوشمندانه از کتاب‌هایی که برای تقویت و ترویج فرهنگ ایران اسلامی منتشر می‌شوند و موجبات ارتقای سطح فرهنگ جامعه را بر اساس تعاریف مندرج در مصوبات شورایعالی انقلاب فرهنگی و شورای فرهنگ عمومی فراهم می‌آورند، مورد انتظار است.»

اعضای هیات و گرایش‌هایشان

جدا از بحث عملکرد هیات انتخاب و خرید کتاب وزارت فرهنگ‌وارشاداسلامی، ترکیب جدید آن است که می‌توان از چند منظر به آن نگاه کرد. در میان ترکیب هیات، سه روحانی یعنی حجت‌الاسلام محمدعلی محمدی‌راد، حجت‌الاسلام محمدکاظم شمس و حجت‌الاسلام حمیدرضا ارباب‌سلیمانی هستند که در کنار کامران فانی، علی‌اصغر محمدخانی، علی اوجبی و مصطفی امیدی قرار دارند که هر چهارنفر سال‌هاست در حوزه کتاب‌شناسی فعالیت کرده‌اند، اما برخی از منتقدان با انتقاد از گرایش شش‌نفر از ترکیب شورا به فلسفه و علوم دینی معتقدند کفه ادبیات داستانی و کتاب‌های کودک و نوجوان سبک‌تر است. اما علی‌اصغر محمدخانی یکی از اعضای هیات با رد چنین تصویری نسبت به اعضای شورای انتخاب به «شرق» گفت: «ترکیب هیات انتخاب و خرید کتاب ترکیب افرادی است که بیشتر از

عباس عیسی کونری، شرق

معرفی هیات خرید آثار کتاب؛ برای نخستین بار

کتاب‌شناسان، کتاب می‌خرند

آنکه به حوزه خاصی متعلق باشند بیشتر کتاب‌شناس بوده و به همه حوزه‌های مربوط به کتاب مسلط هستند و همگی در حوزه کتاب صاحب‌نظرند و به طور کلی با آثار علوم‌انسانی آشنایی خوبی دارند.» او پایین بودن گرایش به ادبیات داستانی را در میان اعضای این شورا رد کرد و گفت: «بخش مهمی از آثاری که در کتابخانه‌ها‌مورد توجه عموم قرار می‌گیرد، مربوط به آثار ادبی است. به‌طور مثال اینکه گفته می‌شود آقای فانی بیشتر گرایش فلسفه است را قبول ندارم. به این دلیل که ایشان جدا از آنکه مترجم شناخته‌شده‌ای هستند، سال‌هاست که در حوزه کتاب‌شناسی فعالیت می‌کنند و به همین دلیل به طور دایم در جریان کتاب‌هایی که منتشر می‌شوند، هستند. در مورد آقای مهدوی‌راد و شمس هم این موضوع صادق است. اما شاید آشنایی آنها با دیگر موضوعات مثل دین، تاریخ و فلسفه – که آثار این حوزه‌ها هم مورد نیاز جامعه و عموم است – بیش تر است.» محمدخانی، تلقی گرایش داشتن خودش به فلسفه و کلیات را رد کرد. او که سال‌ها دبیر کتاب‌های ماه بود و در حال حاضر معاون شهر کتاب است، گفت: «خود من برخلاف تصور دوستان به طور مستمر در جریان انتشار کتاب‌های مختلف هستم و حتی اگر نتوانم کتاب‌ها را بخوانم فهرست تازه‌ترین کتاب‌های منتشر‌شده در حوزه ادبیات به‌خصوص رمان و داستان کوتاه را می‌بینم و از جریان‌های ادبی در داخل کشور اطلاع دارم»

به اعتقاد محمدخانی برای حضور در این هیات

نیازی نیست اعضای هیات، تخصصی در زمینه‌ای خاص داشته باشند؛ «اعضای این گروه باید کتاب‌شناس باشند و از نیاز جامعه کتابخوان آگاه باشند و نیازسنجی کنند که چه کتابی مناسب چه منطقه‌ای است. این ویژگی مهمی است که اعضای این هیات دارا هستند و در انتخاب آثار می‌توانند به آنها کمک کنند.»

نیازسنجی واولویت‌ها

«مهم‌ترین دغدغه در انتخاب و خرید کتاب در حال حاضر موضوع بودجه است.» این موضوعی است که محمدخانی به عنوان کارشناس حوزه کتاب هم به آن اشاره می‌کند و می‌گوید: «یکی از ایرادهایی که وجود دارد، این است که هیچ‌گاه برای خرید کتاب نیازسنجی نمی‌شود تا بتوان براساس آن فرهنگ کتابخوانی را ارتقا داد؛ مثل کاری که در شهر کتاب انجام گرفته و هدفش بالا بردن فرهنگ کتابخوانی است. اگر به موضوع خرید کتاب، بودجه لازم‌اختصاص یابد، می‌توان جریان کتابخوانی و تولید کتاب را رونق بخشید. مثلاً می‌توان علاوه بر کتابخانه‌های عمومی، در مراکز بزرگ و کارخانه‌ها نیز کتابخانه ایجاد کرد، بنابراین در اینجا تمام بحث تنها به خرید کتاب ختم نمی‌شود و اگر بودجه کافی خرید کتاب وجود داشته باشد، می‌توان جریانی برای رونق کتابخوانی در سراسر کشور ایجاد کرد. اعتقاد دارم تیراژ واقعی کتاب در ایران به صورت بالقوه نه هزار نسخه بلکه ۲۰هزار نسخه است.»

محمدخانی با آنکه انتقاد ناشران برای عدم خرید کتاب از سوی ارشاد را وارد دانست اما به «شرق» گفت: «به‌ظنم ناشران نباید انتظار داشته باشند که همه آثارشان خریداری شود. در هر حال بودجه محدود است و عناوین کتاب‌هایی که منتشر می‌شود فراوان. این هیات از اسمش هم پیداست که هیات انتخاب هستند و باید در میان آثار موجود دست به انتخاب بزنند.»

اولویت‌سنجی مهم‌ترین مساله‌ای است که عضو هیات انتخاب و خرید آثار به آن تاکید کرد: «برای همین هم با مطالعه دقیق باید براساس بودجه، اولویت‌سنجی کرد. یکی از مشکلات چاپ و نشر، توزیع نامناسب کتاب است. ما باید بتوانیم در کنار انتخاب آثار توزیع مناسبی هم از آنها داشته باشیم و به شهرستان‌ها و نیازهایشان هم توجه کنیم. ارشاد برای خرید کتاب تنها نباید به کتابخانه‌های عمومی توجه داشته باشد. درباره کتابخانه‌های کارخانه‌ها و مدارس باید فکری کرد تا فرهنگ کتابخوانی رشد و گسترش پیدا کند. باید براساس نیاز هر کدام از این گروه‌ها کتاب خریداری شود. مثلاً دورهای شاهد بودیم که کتاب‌های فوکو را برای یک مدرسه خریداری کرده بودند. این درست نیست باید در نظر گرفته شود که کدام گروه به چه کتابی نیاز دارند.»

عباس عیسی کونری، شرق

وجود نداشت. به نظر می‌رسد باید در انتظار روزهای آینده ماند و دید آیا استقبال از جشنواره بیشتر خواهد شد یا نه؟ در روزهای آینده شاید جشنواره فیلم مستند شلوغ‌تر و پرخیرتر شود. شاید با حضور «حاج کاظم» ساخته مسعود نجفی با حضور پرستویی یا مستند «عشق ماشین» امین آزاد یا مستند مختار شکری پور، یا مستند «درباره فیلم جدایی فرهادی درباره و شاملو و حضور مستندسازان مطرحی چون ناصر تقوایی، مصطفی زقاق کریمی، فرهاد ورهرام، کیوان علی‌محمدی، امید بنگدار، ابراهیم حقیقی، پیروز کلاتری، آزاده بیزار گیتی، علی‌محمد قاسمی و...

پیشنهاد روز

در «برج میلاد» برگزار می‌شود

داستان خوانی ۳۴ نویسنده و مترجم

شرق: سومین و آخرین دوره شب‌های داستان برج میلاد در سال ۹۲ از سه‌شنبه سوم دی به مدت یک هفته برگزار می‌شود. دوره‌های پیشین شب‌های داستان برج میلاد هم‌زمان با هفته دفاع مقدس و هفته کتاب برگزار شد که در هر دوره میزبان ۳۰ نویسنده و مترجم بود. دوره سوم این شب‌ها از سه‌شنبه سوم تا دوشنبه نهم دی برگزار می‌شود. این برنامه که با هدف ترویج مطالعه و دیدار رودرویی نویسندگان و خوانندگان کتاب برگزار می‌شود، این‌بار پذیرای ۳۴ نویسنده و مترجم کشورمان است که هر شب ساعت ۱۸ به مرکز همایش‌های برج میلاد می‌روند و نوشته‌ها و داستان‌های خود را در حضور مخاطبان می‌خوانند. حضور در این برنامه رایگان است و علاقمندان می‌توانند هر شب داستان‌های چهار یا پنج نویسنده و مترجم را بشنوند.

چهره روز

اسطوره زنده موسیقی «راک» باز خبر ساز شد

یک میلیون دلار برای گیتار «باب دیلن»

● شرق: گیتار باب دیلن که در حراج کریستیز به قیمت ۹۶۵هزار دلار فروش رفت، رکورد فروش گیتار در حراج‌ها را از آن خود کرد. باب دیلن، نوازنده، شاعر و آهنگساز آمریکایی است. او را به‌عنوان یکی از خوانندگان راک مطرح دنیا که آثارش جنبه اعتراضی داشته است، می‌شناسند. دیلن ۷۲ساله اما این روزها بار دیگر خبرساز شده است. گیتار الکتریکی که او در جشنواره فولک نیویورک سال ۱۹۶۵ نواخت، در حراج کریستیز نیویورک به قیمت ۹۶۵هزار دلار فروخته شد. این گیتار از ۴۸سال قبل در خانواده‌ای ساکن نیوجرسی نگهداری شده است. دیلن این ساز را در سفری که با هواپیمای داشت جاگداشت و این خانواده آمریکایی از گیتار محافظت کردند. البته تا پیش از این، رکورد مربوط به گران‌ترین فروش یک گیتار در یک حراج به «اریک کلپتون» تعلق داشت که ساز او در سال ۲۰۰۴ به قیمت ۵۹هزار و ۵۰۰ دلار در کریستیز فروخته شد و برگزار کنندگان کریستیز پیش‌بینی کرده بودند گیتار دیلن بین ۳۰۰ تا ۵۰هزار دلار فروخته شود. فروش گیتار دیلن از این‌ نظر اهمیت دارد که نوازنده آن هنوز در قید حیات است. فروش آثار هنرمندانی که از دنیا رفته‌اند از قیمت‌های بالا و تقاضا برای به‌دست‌آوردن آثارشان از سوی علاقه‌مندان یا مجموعه‌داران هنری، امری معمول است اما رکوردشکنی آثار مربوط به چهره‌های هنری که هنوز زنده هستند و حتی می‌توانند آثار جدیدی تولید کنند، خیلی معمول نیست. البته این اولین‌بار نیست که این اتفاق می‌افتد. پیش از آن نیز آرمیویل جان لنون، عضو درگذشته گروه «بیتلز» از سوی موسسه حراج بونامز با قیمت بالایی فروش رفت.

گالری گردی

آثار هادی لباف

در گالری ترانه باران

● شرق: آثار هادی لباف که به‌گفته خودش از سیاه‌مشق‌های گذشته الهام گرفته شده‌اند، در گالری ترانه باران درحال نمایش است. لباف که سومین نمایشگاه انفرادی خود

را پس از ۲۰تابلو برگزار کرده است، درباره جزئیات این نمایشگاه به «شرق» گفت: «این آثار با تکنیک اکریلیک روی بوم و خط‌ستعلیق خلق شده‌اند. من در این تابلوها به سیاه‌مشق‌های گذشته نگاه داشتم و با الهام از آنها سعی کردم آثار معاصرتری ارائه کنم.» او ادامه داد: «من در زمینه خوشنویسی نیز فعالیت می‌کنم و یکی از دغدغه‌های من در این زمینه این بود که چگونه می‌شود، در کنار خطوط به‌جای تذهیب از روش‌های دیگری استفاده کرد و در نهایت به رنگ رسیدم و در این تابلوها در حاشیه تابلو به‌جای تذهیب از رنگ استفاده کردم.» این نمایشگاه تا ۲۱ آذر از ساعت ۱۵ الی ۱۹ در گالری ترانه باران به نشانی خیابان شریعتی، پل رومی به سمت الهیه، خیابان شریفی‌منش، نبش کوچه لادن، پاک ۲۷، واحد ۲ در حال برپایی است.

سرخط

● شرق: تام کروز که تاکنون در یک فیلم از مجموعه جک ریچر نقش آفرینی کرده است با دیگر این شخصیت را به پرده سینما می‌برد. مهر: عبدالحسین مختاباد، رئیس کمیته هنر شورای اسلامی شهر تهران از راه‌اندازی و تأسیس اولین ارکستر فیلارمونیک شهرداری تهران در آینده نزدیک خبر داد.

● شرق: مسعود کیمیایی برای نظارت بر ساخت موسیقی آخرین ساخته‌اش «مرویل» راهی کی‌یف اوکراین شد. شرق: همایش نکوداشت زنده‌یادان جلال و شمس آل احمد با عنوان «جلال و شمس روشنفکران خودی»، روز ۲۵ آذر در سالن همایش‌های موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران برگزار می‌شود. ایسنا: ابراهیم حاتم‌ی کیا تریشن آتونس فیلم «سربه مهر» را گفت. هنر آنلاین: محبوبه بیات با نمایش «شیشه بی‌ترک» به صحنه می‌آید. مهر: مسوولان جشنواره بین‌المللی فیلم دوبی تصمیم گرفتند تمامی فعالیت‌های رسانه‌ای فیلم «ماندلا: راهی طولاتی تا آزادی» را لغو کنند.